

Waarom alle economische groei volgens Wiebes op zal gaan aan de energietransitie - Economie

Robert Giebels

'Alles wat ik in mij heb zal ik inzetten om gaswinning omlaag te krijgen'

De jaarlijkse economische groei van Nederland gaat de komende dertig jaar op aan de kosten van de energietransitie. Die kosten voor het overgaan van fossiele brandstoffen op hernieuwbare energie als zon en wind komen uiteindelijk terecht bij huishoudens.

16 december 2017, 07:00

Aldus overhandigde VVD-minister Eric Wiebes van Economische Zaken en Klimaat zijn geloofsbrieven aan de Tweede Kamer. Hij deed dat deze week bij zijn eerste grote debat als minister. 'De transitie, geachte leden en aanwezigen, die kost geld.' Zo expliciet hoorden we het kabinet-Rutte III nog niet.

Circa 1 tot 3 procent van het bruto binnenlands product kost het elk jaar om het einddoel te halen, schatte Wiebes bij het debat over zijn begroting - zoals alle ministers van Rutte III greep hij zijn begrotingsdebat aan voor een minitroonrede over zijn belangrijkste opdracht de komende kabinetsperiode. Het einddoel volgt uit het mondiale klimaatakkoord van Parijs: in 2050 moet Nederland vrijwel volledig zijn overgeschakeld op duurzame energie en moet de uitstoot van broeikasgassen nihil zijn. Dit is nodig, dicteert 'Parijs', om de opwarming van de aarde flink onder de 2 graden Celcius te houden, liefst onder de 1,5 graad.

Een kostenpost van 1 tot 3 procent van de omvang van de economie komt neer op 7- tot 21 miljard euro per jaar. 'Dat is de economische groei van dit jaar', zei Wiebes. 'Die reserveren we de komende dertig jaar voor het transitiedoel.' Het kan erger, hield Wiebes de Kamer voor: minder efficiënt. 'Als we het met onze ogen dicht en onnozel doen, dan hebben we het over veel meer dan 1 tot 3 procent.'

Waar bestaan die kosten volgens Wiebes uit? 'Heb ik het nou over de energierekening? Nee, daar heb ik het absoluut niet over.' Wat dan wel? Specifieker

dan 'inflatie, huur en producten' werd de minister niet. Die kosten komen in eerste instantie terecht bij bedrijven en huishoudens.

Maar omdat bedrijven hun kosten doorberekenen, stelt Wiebes, komen ze in tweede instantie 'uiteindelijk weer terecht bij consumenten en consumenten zijn weer huishoudens'. Die gaan dat terugzien in hogere belastingen. Volgens Wiebes vindt driekwart van Nederland dat redelijk. Maar als de kosten nog hoger worden, is zijn overtuiging, haakt Nederland af.

Kamerleden sloegen niet erg aan op het weidse kostenplaatje dat Wiebes hun voorhield. 'Een niet om aan te horen ellendig lang betoog', zei PVV'er Dion Graus. Van andere Kamerleden kreeg Wiebes vragen over de samenhang van zijn visie met mestvergiftiging, de duurzaamheid van overheidsgebouwen en de verhoging van het lage btw-tarief. Als zijn meeslepend bedoelde betoog wordt onderbroken door zulke praktische zaken, gaat Wiebes' stem steevast een octaaf omlaag en reageert hij enigszins vermoeid. 'Na acht uur 's avonds ben ik echt niets meer waard', zei de minister tijdens het debat dat een half uur eerder was begonnen en dat tot kwart voor twee 's nachts zou duren.

GroenLinks-Kamerlid Tom van der Lee wilde wel meer weten van het 'de energietransitie kost heel veel geld'-verhaal van Wiebes. Wat betekent het voor de koopkracht? Want als de economische groei - die ook een keer ophoudt - opgaat aan de energietransitie, geldt dat wellicht ook voor de groei van de micro-economie op huishoudniveau. Dan verdwijnt de door Rutte III beloofde lastenverlichting als sneeuw voor de zon - zeker als lagere inkomens zich het niet kunnen veroorloven om bijvoorbeeld zonnecellen te plaatsen of hun (huur)woning te laten isoleren.

Nederland timmert al een halve eeuw koopkrachtplaatjes in elkaar, was de Wiebesiaanse reactie. In de modellen die eraan ten grondslag liggen wordt expliciet rekening gehouden met de energietransitie, stelde de minister. 'Dit regeerakkoord zorgt ervoor dat alle groepen erop vooruitgaan.'

Los daarvan, doceerde hij met brede armbegaren, na die transitie zijn we niet meer afhankelijk van olielanden. 'De gemiddelde autorijder maakt daar gewoon 500 euro per jaar naar over.' Ook mooi: 'De afhankelijkheid van Gronings gas raken we kwijt. Dat zou zo welkom zijn. Maar ik zeg er gelijk bij: dat is straks.'

'Kunt u in elk geval concreet maken dat we de komende twee jaar die gaskraan flink gaan dichtdraaien?', was de inhaker van het Groningse SP-Kamerlid Sandra Beckerman. Wiebes' stem ging weer omlaag, de blik ging op 'na acht uur'. Er volgde: 'Alles wat ik in mij heb zal ik inzetten om het winningsniveau omlaag te krijgen.'

Concreter werd Wiebes niet. 'Het is niet eenvoudig. Het is hoogst oncomfortabel.' En dan, meer voor zichzelf: 'Je zal er maar verantwoordelijk voor zijn.'